

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060306

DOM
2015-11-03
Stockholm

Mål nr
M 3246-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen dom 2015-03-16 i mål nr M 4609-14, se bilaga A

KLAGANDE

Duplum Invest AB, 556909-5895
Restaurang Manda'rin
Södra Storgatan 10
252 23 Helsingborg

Ombud: Jur.kand. M J

MOTPART

Miljönämnden i Helsingborgs stad
251 89 Helsingborg

SAKEN

Utdömande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.
 2. Mark- och miljööverdomstolen avslår Duplum Invest AB:s yrkande om ersättning för rättegångskostnader.
-

Dok.Id 1235424

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

BAKGRUND

Miljönämnden i Helsingborgs stad (nämnden) beslutade den 28 oktober 2013 att förelägga Duplum Invest AB (bolaget) att utföra åtgärder vid äventyr av visst vite. Den 12 december 2013 beslutade nämnden att justera *punkten 5* i föreläggandet på visst sätt. Såväl beslutet den 28 oktober 2013 som den 12 december 2013 delgavs bolaget.

Genom beslut den 14 mars 2014 justerade Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) föreläggandet såvitt nu är i fråga genom att ändra tidpunkten för fullgörande av *punkterna 4-6* så att tidfristen började löpa från det att beslutet vunnit laga kraft.

Sedan bolaget överklagat länsstyrelsens beslut och mark- och miljödomstolen avslagit överklagandet genom dom den 12 september 2014 i mål nr M 1652-14, vann föreläggandet laga kraft den 3 oktober 2014. Åtgärderna enligt *punkterna 4-6* skulle därmed ha varit utförda senast den 3 november 2014, vid äventyr av ett sammanlagt vite om 50 000 kr.

Det är ostridigt mellan parterna att bolaget har redovisat vad som krävts enligt *punkten 4* den 13 november 2013.

Sedan nämnden ansökt om utdömmande av vite har mark- och miljödomstolen genom den nu överklagade domen, beslutat att bolaget ska förpliktas betala 40 000 kr i vite samt avvisat bolagets yrkande om ersättning för rättegångskostnader.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, inte ska döma ut vitet eller vart fall sätta ned vitesbeloppet till noll kr eller till det belopp som domstolen finner skäligt. Bolaget har även yrkat ersättning för rättegångskostnader i målet såväl i underinstansen som i Mark- och miljööverdomstolen.

Nämnden har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har i allt väsentligt anfört samma omständigheter som i underinstansen samt tillagt och förtydligat huvudsakligen följande.

Bolaget*Punkten 5 - ljudmätning av ett ackrediterat organ*

Denna punkt är otydligt utformad och saknar stöd i lag. Det framgår inte vilken ackreditering eller mätmetod som avses, vilket medför att bolaget har saknat möjlighet att följa föreläggandet (jfr RÅ 1990 ref. 39). Nämnden borde även ha lämnat råd och rekommendationer i föreläggandet om vilka mätmetoder och eventuella ackrediteringar som den godkänner. Dessutom borde nämnden ha inhämtat bolagets synpunkter beträffande val av metod och ackreditering innan den formulerade föreläggandet. Att föreläggandet brister i utformningen framgår även av att Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll (Swedac) har svårighet att uttala sig om lämplig ackreditering och mätmetod. Av yttrandet framgår dessutom att nämnden hade kunnat utforma föreläggandet så att det tydligt hade angetts vilka mätmetoder som bedöms vara lämpliga samt vilka konsulter som kan anlitas för detta.

Punkten 6 - inställning av ljudanläggning

Den redovisning som bolaget har gett in den 14 april 2014 är tillräcklig för att bolaget ska anses ha följt de krav som ställs enligt denna punkt i föreläggandet.

Jämkning av vitesbeloppet

Enbart det att bolaget redovisat vad som åligger det enligt *punkten 4* borde föranlett en jämkning om i vart fall en tredjedel av vitesbeloppet. Dessutom synes mark- och miljödomstolen inte ha prövat samtliga skäl till jämkning som bolaget framställde vid domstolen. Domstolen har inte prövat att ljudmätningen visade att gränsvärdena inte överskreds och att det därför fanns anledning att anta att de aldrig hade överskridits, att något enskilt eller allmänt intresse inte kränkts till följd av att redovisning skedde för sent, att lång tid förflutit sedan nämnden inledde ärendet och att saken därmed inte var brådskande samt att bolaget varit den som lidit störst skada.

Ersättning för rättegångskostnader

Att bolaget har rätt att få rättegångskostnader följer av Miljööverdomstolens avgörande MÖD 2000:42.

Nämnden*Allmänt*

Utformningen av föreläggandet har prövats och föreläggandet har vunnit laga kraft. Någon omprövning av dess innehåll ska inte ske i samband med utdömandet av vitet. Domstolen har endast att kontrollera om vissa grundläggande krav är uppfyllda. Det finns inga brister i detta avseende som föranleder skäl för att inte döma ut vitet.

Punkten 5 - ljudmätning av ett ackrediterat organ

Nämnden har krävt att ljudmätning ska ske enligt vedertagna metoder och av ett ackrediterat organ. Ett sådant krav innebär att föreläggandet är tillräckligt precist för att bolaget ska kunna följa det. Några ytterligare krav kan inte ställas på utformningen av föreläggandet med hänsyn till den prövning som domstolen har att göra vid utdömande av vite.

Det finns fog för nämnden att ställa i föreläggandet angivna krav eftersom de medför en mätning som har god kvalitet och som kan redovisas på ett objektivt bedömbart sätt. Kravet på ackreditering är viktigt eftersom nämnden ska säkerställa att verksamhetsutövaren följer vad som åligger den enligt 2, 9 och 26 kap. miljöbalken.

När det gäller kravet på vedertagna mätmetoder behövs detta för att mätresultatet ska kunna jämföras med exempelvis riktvärden och för att minska risken för att mätresultatet ska skilja sig beroende på vem som gör mätningen. Att standardiserade metoder normalt bör användas framgår dessutom av såväl Folkhälsomyndighetens allmänna råd om höga ljudnivåer (FoHMFS 2014:15) som av de allmänna råden om buller inomhus (FoHMFS 2014:13). I Folkhälsomyndighetens handbok om höga ljudnivåer anges dessutom att en mätning ska följa den mätstandard eller mätmetod som är relevant för mätningen för att få en god kvalitet på ljudmätningarna. Exempel på sådana mätmetoder är svenska och internationella standarder, Nordtestmetoder och SP-metoder.

Nämnden får inte föreslå någon särskild mätmetod eftersom den måste lämna handlingsutrymme till näringsidkaren att göra ett val mellan olika lämpliga och vedertagna metoder.

Bolagets redovisning är utförd av ett icke ackrediterat företag och uppfyller därför inte de krav som har ställts i föreläggandet. Detta påpekades av nämnden i samband med att den ställde följdfrågor till bolaget med anledning av den redovisning som bolaget hade inlämnat. Nämnden angav dessutom i samband med detta att bolaget måste genomföra en mätning enligt punkten 5 i föreläggandet.

Vad gäller bolagets påstående om att nämnden borde ha kommunicerat med det i fråga om val av mätmetod och ackreditering och därefter skrivit ett mer precist föreläggande, noterar nämnden följande. Nämnden har som uppgift att ställa de krav som behövs för att miljöbalken ska följas. Behövlig kommunikering har föregått nämndens beslut den 28 oktober 2013 och den 12 december 2013. Någon ytterligare kommuniceringsskyldighet åligger inte nämnden.

Punkten 6 - inställning av ljudanläggning

Den redovisning som bolaget åberopar i detta avseende uppfyller inte kraven i föreläggandet.

Jämkning av vitesbeloppet

Mark- och miljödomstolen har gjort en korrekt bedömning ifråga om jämkning av vitesbeloppet. Det föreligger inte skäl för att jämka beloppet ytterligare.

Ersättning för rättegångskostnader

Det saknas skäl att ge bolaget ersättning för rättegångskostnader eftersom nämndens talan har bifallits. Även om bolaget skulle vinna bifall för sin talan bestrider nämnden att bolaget ska få ersättning för rättegångskostnader. Mål om viten prövas på formella grunder av en domstol, varför det inte kan anses ha varit nödvändigt att anlita ett ombud och ådra sig rättegångskostnader. Dessutom förefaller rättsfallet som bolaget hänvisar till (MÖD 2000:42) vara föråldrat med tanke på att rätten till ersättning numera styrs av regleringen i lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar.

REMISSINSTANSER I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Mark- och miljööverdomstolen har inhämtat yttrande från Swedac. Av yttrandet framgår huvudsakligen följande.

Swedac är av regeringen utsedd som ackrediteringsorgan varför Swedac ackrediterar kontrollorgan, certifieringsorgan och laboratorier. Den uppgift som avses i aktuellt mål kan utföras av ett ackrediterat laboratorium.

En lämplig metod för den mätning som beskrivs i föreläggandet skulle kunna vara ISO 140-5:1998 Part 5: *Field measurements of airborne sound insulation of facade elements and facades. Acoustics- Measurement of sound insulation in buildings and of building elements*. Det finns tre ackrediterade laboratorier som genomför denna mätning; SP Sveriges Tekniska forskningsinstitut AB, WSP Sverige AB och ÅF Infrastruktur AB.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL*Utgångspunkt för domstolens prövning*

Som mark- och miljödomstolen konstaterat har vitesföreläggandet vunnit laga kraft. Ett vitesföreläggande som har vunnit laga kraft ska som huvudregel inte omprövas vid en prövning av vitets utdömande. Det ankommer dock på den utdömande myndigheten att kontrollera att föreläggandet uppfyller vissa grundläggande krav, bl.a. att det är lagligen grundat och att det är riktat mot rätt adressat. Den utdömande myndigheten bör endast underkänna ett vitesföreläggande om bristerna är uppenbara och väsentliga. Det av nämnden meddelade föreläggandet är riktat mot bolaget och grundar sig på bestämmelserna i 2, 9 och 26 kap. miljöbalken. Inledningsvis konstaterar Mark- och miljööverdomstolen i likhet med underinstansen, att det finns grund för att rikta ett föreläggande enligt *punkterna 4-6* gentemot bolaget. I övrigt gör domstolen följande överväganden.

Punkten 4 - bullerdämpande åtgärder

Det är ostridigt mellan parterna att bolaget har utfört vad som ålegat det enligt denna punkt och nämnden har redan i samband med ansökan om utdömande av vite anfört att

den inte har någon erinran mot att viss jämkning av vitet sker. Domstolens bedömning i fråga om jämkning framgår nedan.

Punkten 5 - ljudmätning av ett ackrediterat organ

Föreläggandet innebär att bolaget ska anlita ett ackrediterat organ som ska genomföra ljudmätningar med vedertagna mätmetoder. Genom Swedacs yttrande i målet har framkommit att det finns ackrediterade laboratorier som kan utföra en lämplig mätning varför Mark- och miljööverdomstolen bedömer att bolaget har haft rättsliga och faktiska förutsättningar för att efterkomma föreläggandet. Med hänsyn till föreläggandets utformning har nämnden fått godta den mätmetod som ett ackrediterat organ bedömt som vedertagen för aktuell mätning. Föreläggandets utformning är visserligen vid men den är ändå tillräckligt precis och klar eftersom det framgår att bolaget ska kontakta ett ackrediterat organ för att kunna utföra en ljudmätning enligt föreläggandet. Det finns därför inga sådana uppenbara och väsentliga brister i föreläggandet som medför att vitet inte ska dömas ut.

I likhet med mark- och miljödomstolen finner Mark- och miljööverdomstolen att bolaget inte har efterkommit föreläggandet.

Punkten 6 - inställning av ljudanläggning

Bolaget har uppgett att den redovisning som efterfrågas i *punkten 6* skett i samband med att bolaget överklagade länsstyrelsens beslut den 14 april 2014. I detta avseende delar Mark- och miljööverdomstolen underinstansens bedömning om att åberopad redovisning inte innebär att föreläggandet har följts. Domstolen instämmer även i underinstansens bedömning om att ändamålet med vitet kvarstår.

Bedömning i fråga om utdömande av vitet

Mark- och miljödomstolen har jämkat vitesbeloppet med 5 000 kr avseende *punkten 4*. Det har inte framkommit skäl för Mark- och miljööverdomstolen att göra annan bedömning än den underinstansen har gjort i fråga om jämkning av vitesbeloppet. Inte heller vad bolaget anfört i övrigt medför annan bedömning.

Vidare har mark- och miljödomstolen satt ned vitesbeloppet med 5 000 kr beträffande *punkten 5* på den grunden att nämnden inte skulle ha ifrågasatt bolagets uppgift om att redovisning enligt nämnda punkt skulle ha skett. Detta verkar inte ha varit nämndens avsikt. Eftersom nämnden inte överklagat mark- och miljödomstolens dom saknas dock skäl att ändra underinstansens dom.

Det har inte heller i övrigt framkommit skäl att sätta ned vitesbeloppet ytterligare.

Det anförda innebär att Mark- och miljööverdomstolen liksom underinstansen, bedömer att bolaget ska betala vite om 40 000 kr.

Rättegångskostnader

I mål som har överklagats till mark- och miljödomstol finns det ofta inte skäl att tillerkänna ersättning för rättegångskostnader enligt bestämmelsen om rättegångskostnader i 32 § lagen (1996:242) om domstolsärenden (5 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar). I dessa mål kan rättegångskostnader inte dömas ut mellan en allmän och en enskild part annat än om det finns särskilda regler för den specifika ärendetypen, om den allmänna parten kan jämföras med privat part eller om det annars framkommit något som talar för att det finns skäl att tillerkänna en sådan ersättning. (Se NJA II 1996 s. 159 och jfr bl.a. även Högsta domstolens beslut den 12 juni 2015 i mål nr Ö 2481-13). I förevarande mål har det inte funnits förutsättningar att tillerkänna bolaget ersättning för rättegångskostnader. Mark- och miljödomstolen borde därför rätteligen ha prövat yrkandet om ersättning för rättegångskostnader i sak samt avslagit detta yrkande. Det finns, trots detta och även med beaktande av instansordningens princip, inte skäl att återförvisa målet för en sakprövning i denna del. Mark- och miljööverdomstolen, som avhjälpes felet genom att beakta vad bolaget anförde, avslår yrkandet på den grunden att det vid denna utgång i målet saknas skäl att pröva om nämnden ska förpliktas ersätta bolaget för dess rättegångskostnader i underinstansen. Det anförda innebär också att bolagets yrkande om ersättning för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen ska avslås.

Sammanfattningsvis avslår Mark- och miljööverdomstolen bolagets överklagande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 24 november 2015

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, hovrättsrådet Eywor Helmenius, tekniska rådet Yvonne Eklund och tf. hovrättsassessorn Solmaz Fadai Vikström, referent.

Föredragande har varit Caroline Appelberg.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen
4:1

DOM
2015-03-16
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4609-14

SÖKANDE

Miljönämnden i Helsingborgs stad
251 89 Helsingborg

MOTPART

Duplum Invest AB, 556909-5895
Restaurang Manda'rin
Södra Storgatan 10
252 23 Helsingborg

Ombud: Jur.kand. M J

SAKEN

Utdömmande av vite

DOMSLUT

Med delvis bifall till ansökan förpliktar mark- och miljödomstolen Duplum Invest AB att till staten betala vite om 40 000 kr.

Mark- och miljödomstolen avvisar Duplum Invest AB:s yrkande om ersättning för rättegångskostnader.

Dok.Id 316376

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:30 -

BAKGRUND

Miljönämnden i Helsingborg (nämnden) förelade i beslut den 28 oktober 2013 Duplum Invest AB (bolaget) att i sin verksamhet Manda'rin på Södra Storgatan 10 på fastigheten Karl XI Norra 1 omedelbart efter delfäendet av beslutet se till att

1. Ljudläckage minimeras vid samtliga passager som sker via verksamhetens ytterdörrar. Ytterdörrarna får endast kortvarigt öppnas för passage in och ut ur lokalen.
2. Ljudnivån från musiken i verksamheten inte överstiger ekvivalent nivå 25 dB(A) eller maximal nivå 45 dB(A) inomhus i delar av närliggande permanenta bostäder som används som bostadsrum, d.v.s. sovrum, vardagsrum och liknande, eller i sovrum i tillfälliga boenden. Detta får anses vara uppfyllt när ljudnivån utomhus vid fasad till närliggande permanenta bostäder inte överstiger 55 dB(A).
3. Lågfrekvent ljud från musiken i verksamheten inte överstiger följande ljudnivåer inomhus i delar av närliggande permanenta bostäder som används som bostadsrum, d.v.s. sovrum, vardagsrum och liknande, eller i sovrum i tillfälliga boenden.

<i>Tersband (Hz)</i>	<i>Linjär ekvivalent ljudnivå dB</i>
31,5	56
40	49
50	43
63	41,5
80	40
100	38
125	36
160	34
200	32

Miljönämnden förelade vidare bolaget att senast en månad efter delfäendet av beslutet ha vidtagit följande åtgärder

4. Utrett och till miljönämnden redovisat möjligheterna till bullerdämpande åtgärder som kan förhindra ljudläckage från verksamheten till närliggande bostäder. En bullerdämpande åtgärd kan exempelvis vara att iordningsställa en ljudsluss.
5. Utfört och till miljönämnden redovisat en ljudnivåmätning vid fasaden till flerbostadshuset på Möllegränden 21, fastigheten Tor 36, alternativt mätt vilken fasadreduktion byggnaden som verksamheten bedrivs i har för att på så vis visa att 55 dB(A) vid fasad enligt punkterna 2-3 ovan klaras. Om mätningen görs vid fasad ska resultatet anges som frifältsvärde. Den som gör mätningen ska vara ackrediterad för att utföra den aktuella mätningen.
6. Gjort en inställning av ljudanläggningen efter ljudnivåmätningen enligt punkten 5 ovan. Bolaget ska ha säkerställt att ljudet från högtalarna aldrig överskrider ljudnivåerna i punkterna 2-3 ovan. Det kan exempelvis ske genom installation av en limiter eller dylikt. En redovisning över hur bolaget säkerställer att ljudnivåerna i punkterna 2-3 aldrig överskrids ska inkomma till miljönämnden inom samma tid, d.v.s. senast en månad efter delfåendet av detta beslut.

Punkten 1 förenades med ett löpande vite på 5 000 kr för varje gång som någon ytterdörr till verksamheten hålls öppen annat än för kortvarig passage.

Var och en av punkterna 2 och 3 förenades med ett löpande vite om 20 000 kr vardera för varje gång en överträdelse av angivna ljudnivåer konstateras.

Punkterna 4-6 förenades med ett sammanlagt vite om 50 000 kr om inte åtgärderna genomförts på föreskrivet sätt eller redovisningarna inte inkommit till nämnden inom föreskriven tid.

Beslutet förordnades att gälla omedelbart även om det överklagades.

Efter att Bolaget överklagat nämndens beslut till Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) och yrkat om inhibition förordnade länsstyrelsen genom delbeslut den 21 november 2013 att beslutet tills vidare inte skulle gälla.

Nämnden ändrade den 12 december 2013 beslutet på så sätt att punkten 5 i föreläggandet skulle ha följande lydelse.

5. Utfört och till miljönämnden redovisat en ljudnivåmätning vid fasaden till flerbostadshuset på Möllegränden 21, fastigheten Tor 36, alternativt mätt vilken fasadreduktion byggnaden som verksamheten bedrivs i har för att på så vis visa att 55 dB(A) enligt punkterna 2-3 i beslutet från den 28 oktober 2013 klaras. Ljudnivåmätningen ska utföras enligt vedertagna mätmetoder. Ljudnivåmätningen ska ske med brus (vitt eller skärt brus) för att undvika variationer i olika typer av musik. Om mätningen görs vid fasad ska resultatet anges som frifältsvärde. Den som gör mätningen ska vara ackrediterad för att utföra den aktuella mätningen.

Sedan bolaget överklagat även detta nämndens beslut till länsstyrelsen och yrkat om inhibition avslog länsstyrelsen genom delbeslut den 4 februari 2014 begäran om inhibition.

Länsstyrelsen prövade i beslut beslutade den 14 mars 2014 (dnr 505-3040-2014 och 505-27043-2013) båda miljönämndens beslut slutligt. Länsstyrelsen beslutade att upphäva punkten 1 i föreläggandet och förordnade att punkterna 2 och 3 inte skulle vara förenade med vite. Länsstyrelsen ändrade vidare punkterna 4 och 6 på så sätt att tidsfristen för efterkommande av dessa punkter skulle börja löpa först när beslutet vunnit laga kraft. I övrigt avslogs överklagandet.

Bolaget överklagade länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen och begärde inhibition samt yrkade att domstolen skulle ta kontakt med en viss polisinspektör. Mark- och miljödomstolen avvisade i beslut den 24 april 2014 i mål

M 1652-14 bolagets yrkande om inhibition och avslog yrkandet om att domstolen skulle kontakta polisinspektör.

I dom den 12 september 2014 avslog mark- och miljödomstolen överklagandet.

Bolaget överklagade mark- och miljödomstolens dom. Mark- och miljödomstolen avvisade i beslut den 10 oktober 2014 bolagets överklagande såsom för sent inkommet.

Bolaget ansökte om återställande av försutten tid hos Mark- och miljööverdomstolen som i beslut den 18 november 2014 avslog ansökan.

Mark- och miljödomstolens dom har därmed vunnit laga kraft, vilket innebär att nämndens beslut från 28 oktober 2013 gäller med de ändringar som förordnades av länsstyrelsen den 14 mars 2014.

Nämnden har nu ansökt hos mark- och miljödomstolen om att vitet ska dömas ut.

YRKANDEN M.M.

Miljönämnden i Helsingborg har yrkat att Duplum Invest AB ska förpliktas att betala vite om sammanlagt 50 000 kronor enligt punkten 4 och 6 i vitesföreläggandet från den 28 oktober 2013 och enligt punkten 5 i vitesföreläggandet från den 12 december 2013. Till stöd för yrkandet har nämnden anfört bl.a. följande.

Punkterna 4-6 i föreläggandet har efter överprövning i mark- och miljödomstolen i mål M 4652-14 vunnit laga kraft den 3 oktober 2014 och åtgärderna skulle ha varit vidtagna senast den 3 november 2014. Nämnden anser att punkten 4 är uppfylld i och med redovisningen från den 13 november 2013. Bolaget har emellertid inte utfört och till miljönämnden redovisat en ljudnivåmätning vid fasaden till flerbostadshuset på Möllegränden 21, alternativt mätt vilken fasadreduktion byggnaden som verksamheten bedrivs i har för att visa att ljudnivån utomhus vid fasad till närliggande permanenta bostäder inte överstiger 55 dB(A). Bolaget har

inte heller redovisat att ljudanläggningen är inställd efter ljudnivåmätningen enligt punkten 5. Nämnden motsätter sig inte en viss jämkning av vitesbeloppet, eftersom punkten 4 är uppfylld.

Duplum Invest AB har bestritt nämndens ansökan och i *första hand* yrkat – såsom det får förstås – att mark- och miljödomstolen avslår nämndens ansökan eftersom bolaget har efterkommit föreläggandet genom att ha vidtagit de åtgärder som nämnden har förelagt och till nämnden redovisat sin utredning enligt föreläggandet och att ändamålet med vitet förlorat sin betydelse. För fall att mark- och miljödomstolen bedömer att vite ska dömas ut yrkas i *andra hand* att vitet ska jämkas till noll eftersom det föreligger särskilda skäl att jämka vitet. Vidare yrkas ersättning för rättegångskostnader med ett belopp som senare kommer att anges. Som stöd för sin inställning har bolaget anfört i huvudsak följande.

Punkten 4 i föreläggandet

Bolaget har redan den 13 november 2013 efterkommit och redovisat möjligheterna till bullerdämpande åtgärder.

Punkten 5 i föreläggandet

Bolaget har genomfört två ljudmätningar vid fasaden till flerbostadshuset på Möllegränden 21 och båda mätningarna visade att bolaget inte överskred 55 dB(A). Mätningarna redovisades till nämnden den 25 november 2014. Att ljudmätningarna inte redovisats tidigare beror på att bolagets ställföreträdare Christoffer Orvelind från tjänstemän på mark- och miljödomstolen fått beskedet att beslutet vann laga kraft den 31 oktober 2014. Enligt föreläggandet såsom det slutligen fastställts skulle redovisningen av åtgärder och utredning ske inom en månad från det att beslutet vunnit laga kraft. Christoffer Orvelind efterfrågade särskilt vilket datum mark- och miljödomstolens dom i mål M 1652-14 att avslå överklagandet av länsstyrelsens beslut skulle vinna laga kraft. Innan han fick besked om saken fick han tala med sammanlagt fyra olika tjänstemän vid mark- och miljödomstolen eftersom dessa föreföll osäkra på datumet då domen vann laga kraft. Med anledning av det besked som Christoffer Orvelind fått har han varit av uppfattningen att den frist om en

månad som han haft att efterkomma miljönämndens beslut löpte till den 30 november 2014.

Det är i och för sig riktigt att ett av besluten i mål M 1652-14 vann laga kraft den 31 oktober 2014. Det är emellertid mark- och miljödomstolens beslut att *avvisa* bolagets överklagande av domen som vann laga kraft den 31 oktober 2014 och inte domen i vilken bolagets överklagande av länsstyrelsens beslut *avslogs*. Christoffer Orvelind har inte haft anledning att ifrågasätta det besked han fått från mark- och miljödomstolen och redovisningen till nämnden efter den 3 november 2014 har därför varit ursäktlig.

Punkten 6 i föreläggandet

Vad gäller uppfyllandet i punkten 6 så förfaller punkten ha utformats utifrån axiomet att bolaget överskred gränsvärdet 55 dB(A) vid fasaden vid flerbostads- huset på Möllegränden 21. Utredningen har nu visat att så inte är fallet, varför föreläggandet i punkten 6 måste anses uppfyllt sedan tidigare enär den ljudanläggning bolaget har redan haft en sådan begränsning. Oaktat detta så har bolaget redovisat till nämnden hur bolaget säkerställt att ljudet från högtalarna aldrig överskrids. Flertalet av de åtgärder som vidtagits för att säkerställa att ljudet från högtalarna aldrig överskrider gränsvärden har tidigare kommit nämnden tillkänna, exempelvis genom bolagets överklagandeskrift av länsstyrelsens beslut.

Jämkning av vitesbeloppet

Det är ostridigt att punkten 4 i föreläggandet redan har uppfyllts i vart fall per den 13 november 2013. Att föreläggandet i denna del är uppfyllt är en omständighet som föranleder att vitet ska sättas ned. Vidare har bolaget per den 25 november 2014 vidtagit de åtgärder som begärts av miljönämnden, vilket även är före den tidpunkt då bolaget delgavs nämndens ansökan om utdömande av vitet. Utredningen visar att den fördom som föreläggandet präglats av har visat sig felaktigt. D.v.s. att bolaget inte har överskridit gränsvärdet 55 dB(A) vid fasaden på flerbostadshuset på Möllegränden 21. Båda dessa omständigheter föranleder att vitet ska sättas ned.

Något enskilt eller viktigt intresse har inte kränkts med anledning av att vissa delar av föreläggandet redovisats först den 25 november 2014. Denna omständighet föranleder att vitet ska sättas ned.

Nämndens ursprungliga föreläggande är daterat den 28 oktober 2013. Med andra ord har knappt 14 månader förflutit sedan nämnden inledde ärendet, vilket måste anses vara en lång tidsperiod. Omständigheterna visar att efterkommandet av nämndens föreläggande inte varit brådskande vilket är en omständighet som föranleder att vitet sätts ned.

Den som lidit störst med i ärendet är bolaget. Detta dels då bolaget drabbats av kostnader som idag uppskattas till 100 000 kr för att efterkomma nämndens föreläggande, dels då omständigheten att ett ärende pågått mellan nämnden och bolaget medfört att bolaget haft problem med att få vissa tillstånd beviljade av Helsingborgs stad för en nyetablerad restaurang, bl.a. avseende öppettider.

Vid en helhetsbedömning av samtliga omständigheter, och då det inte skulle stå i strid med det allmänna rättsmedvetandet eller för den delen undergräva vitesinstitutets syfte, bör vitet jämkas till noll.

Ersättning för rättegångskostnader

De kostnader som avses är i huvudsak kostnader för ombyggnation av Restaurang Manda'rins lokal. Vidare innefattar kostnaderna avgifter som nämnden debiterat bolaget med anledning av det pågående ärendet hos nämnden, ombudskostnader samt eget arbete som lagts ned med anledning av det pågående ärendet hos nämnden. De installationer och ombyggnaden av lokalen som nämnts ovan har fått till följd att lokalen inte längre kan nyttjas för verksamheten på bästa sätt.

Förelagda att yttra sig över bolagets yttrande har **Miljönämnden i Helsingborg** anfört följande. Nämndens beslut vann laga kraft efter att överklagandefristen i mark- och miljödomstolens dom löpte ut den 3 oktober. Tidsfristen är tydligt angiven i domen och om det inte finns några diarieförda förfrågningar med andra

besked som visar något annat, är det vad som ska ligga till grund för prövningen. Vad bolaget anfört ändrar inte nämndens uppfattning att föreläggandet inte efterkommit i tid. Det har inte heller visats att bolaget varit rättsligt eller faktiskt förhindrade att följa föreläggandet, snarare verkar de olika förvecklingarna bero på bolagets förbiseenden. Nämnden motsätter sig inte en viss jämkning av vitesbeloppet med hänsyn till att punkten 4 är uppfylld. Det faktum att beslutet är förenat med ett inte obetydligt vite indikerar allvarligheten i ärendet och tidsutdräkten har endast sin grund i bolagets överklaganden. Under denna tid har nämnden avvaktat eftersom verkställighetsförordnandet inbierades, men så snart beslutet vunnit laga kraft har nämnden företagit uppföljning.

Duplum Invest AB har beretts tillfälle att yttra sig över nämndens yttrande och har anfört i huvudsak följande. I föreläggandets punkt 5 anges att den som gör mätningen ska vara ackrediterad för att utföra den aktuella mätningen. Det saknas stöd i lag för att ett föreläggande utfärdat med stöd av 26 kap. miljöbalken ska förenas med krav på ackreditering. Punkten 5 anger även att ljudnivåerna ska utföras enligt vedertagna mätmetoder men det framgår inte av föreläggandet vad som avses med detta. Det saknas stöd i lag för att viss mätmetod ska användas vid uppfyllandet av föreläggande som meddelats med stöd av 26 kap. miljöbalken. Det finns tvivel avgående huruvida föreläggandet är lagligen grundat eller i vart fall om föreläggandet är tillräckligt tydligt utformat för att bolaget ska ha möjlighet att efterkomma föreläggandet. Med anledning av detta saknas förutsättningar att ålägga bolaget skyldighet att utge vite.

Vad gäller nämndens uppgifter om att föreläggandet inbierats och att detta varit skälet till att nämnden inte gett in sin ansökan tidigare så bör det påpekas att det föreläggandet de facto ändrades. Ändringen har inte skett på nämndens initiativ. Att en ändring av föreläggandet skett vid överprövningen kan inte förstås på annat sätt än att en överprövning varit motiverad och att efterkommandet inte varit brådskande.

Vad gäller bolaget ersättningsanspråk så förefaller nämnden ha misstagit sig om innebörden av 32 § lagen (1996:242) om domstolsärenden enär denna bestämmelse reglerar ärenden mellan enskilda. Det framgår av MÖD 2000:42 att bolaget kan få rätt till ersättning för sina kostnader i målet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har i ett mål om utdömande av vite att pröva om föreläggandet som ligger till grund för ansökan har delgetts adressaten, om det har vunnit laga kraft, om det är lagligen grundat och om det har överträtts, samt i så fall även om adressaten haft faktisk eller rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Domstolen ska dessutom, om förutsättning för utdömande av vite i och för sig föreligger, pröva om ändamålet med vitet förlorat sin betydelse samt beakta om det finns särskilda skäl att jämka det.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att föreläggandet är lagligen grundat, något som fastställts i mark- och miljödomstolens dom den 12 september 2014 i mål M 1652-14. Föreläggandet har delgivits Duplum Invest AB i behörig ordning och det har vunnit laga kraft. Det har inte framkommit något som tyder på att bolaget har varit faktiskt eller rättsligt förhindrade att följa föreläggandet. Vad som återstår för mark- och miljödomstolen att pröva är huruvida föreläggandet har överträtts såsom nämnden anført och – om så är fallet – om ändamålet med vitet förlorat sin betydelse eller det annars finns särskilda skäl att jämka det. Därtill har mark- och miljödomstolen att pröva frågan om bolaget har rätt till ersättning för sina rättegångskostnader.

Mark- och miljödomstolen prövar först om bolaget har fog för sin förstahandsinvändning – att de har efterkommit föreläggandet och om ansökan ska ogillas på denna grund.

Har föreläggandet överträtts?

Mark- och miljödomstolens meddelade dom i mål M 1652-14 från den 12 september 2014. På sista sidan i domen angavs sista datum för överklagande vara den 3 oktober 2014. Till domen fanns även bifogat en bilaga (DV 427) som informerade om att ett överklagande skulle ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Mark- och miljödomstolen anser i likhet med nämnden att tidsfristen i domen är tydligt angiven och att detta datum är vad som ska läggas till grund för bedömningen när föreläggandet skulle ha varit uppfyllt. Domen vann laga kraft den 4 oktober 2014 och de förelagda åtgärderna i punkterna 4-6 i beslutet från den 28 oktober 2013, med de ändringar som förordnades av nämnden den 12 december 2013 och av länsstyrelsen den 14 mars 2014, skulle således ha varit utförda senast den 4 november 2014.

I målet är ostridigt att bolaget per den 4 november 2014 inte redovisat den enligt punkten 5 förelagda ljudnivåmätningen vid fasaden till flerbostadshuset på Möllegränden 21. Inte heller har bolaget redovisat någon mätning avseende vilken fasadreduktion byggnaden som verksamheten bedrivs i har. Mark- och miljödomstolen instämmer i nämndens bedömning att bolaget inte efterkommit föreläggandet till denna del.

Bolaget har anfört att de i sitt överklagande av länsstyrelsens beslut gett nämnden information om att bolaget gjort en inställning av ljudanläggningen för att säkerställa att gränsvärdena inte överskrids samt att detta skett bland annat genom byte av högtalarsystem samt installation av en zonmixer. Mark- och miljödomstolen tolkar denna invändning såsom att bolaget anser att föreläggandet enligt punkten 6 efterkommit i och med överklagandeskriften som är daterad den 14 april 2014.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att den av bolaget åberopade överklagandeskriften inte innehåller några uppgifter om att en inställning av ljudanläggningen har gjorts efter de ljudmätningar som genomförts enligt punkten 5 i föreläggandet. Inte heller finns någon redovisning över hur bolaget säkerställer att ljudnivåerna enligt punkterna 2 och 3 i föreläggandet aldrig överskrids. Mark- och miljödom-

stolen delar nämndens uppfattning att bolaget inte har efterkommit förordnandet enligt punkten 6 och att föreläggandet därmed ska anses överträtt även till denna del.

Har syftet med vitet förlorat sin betydelse?

Bolaget har i andra hand yrkat att, för det fall att vitet ska dömas ut, att vitet ska jämkas till noll eftersom syftet med vitet förlorat sin betydelse då de förelagda åtgärderna nu är vidtagna.

Enligt 9 § lagen (1985:206) om viten ska vitet inte dömas ut om ändamålet med vitet förlorat sin betydelse. Omständigheter som kan medföra att ändamålet med vitet förfallit kan vara naturhändelser eller omständigheter förorsakade av tredje man. Att bolaget i efterhand gjort vad som ålegat dem enligt föreläggandet är dock inte en sådan omständighet som föranleder att syftet med vitet ska anses ha förlorat sin betydelse (se bl.a. RÅ 1996 ref. 94).

Vid en samlad bedömning finner mark- och miljödomstolen att föreläggandet överträtts vad avser punkterna 5 och 6 och att ändamålet med vitet kvarstår. Vad bolaget i övrigt har anfört föranleder ingen annan bedömning och vitet ska således dömas ut för överträdelse av punkterna 5 och 6 i enlighet med ansökan.

Jämkning av beloppet?

Ett vitesbelopp får enligt 9 § lagen (1985:206) om viten jämkas om det finns särskilda skäl till det. En omständighet som enligt praxis kan föranleda en jämkning är att föreläggandet uppfyllts för sent. Bolaget har uppgett att de redovisade ljudmätningarna enligt punkten 5 den 25 november 2014, alltså tre veckor efter det att tidsfristen enligt punkten 5 i föreläggandet löpt ut. Nämnden har inte invänt mot denna uppgift. Mark- och miljödomstolen finner att en försening av föreläggandet på 3 veckor är en i sammanhanget relativt kort tidsperiod och att det mot bakgrund av detta föreligger skäl att jämka vitesbeloppet med 5 000 kr. Att föreläggandet enligt punkten 4 uppfyllts inom föreskriven tidsrymd är ostridigt och

mark- och miljödomstolen finner att det totala vitesbeloppet med anledning av detta ska jämkas med ytterligare 5 000 kr.

Rättegångskostnader

Enligt 4 kap. 2 § jämte 5 kap. 1 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar ska i mål om viten tillämpas lagen (1996:242) om domstolsärenden (ärendelagen). Av 5 kap. 1 § andra stycket framgår att 32 § ärendelagen inte ska tillämpas. Det saknas således lagstöd för mark- och miljödomstolen att i mål om utdömande av vite pröva frågan ersättning för rättegångskostnader såsom bolaget anför och yrkandet härom ska därför avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV426)

Överklagande senast den 7 april 2015 med hänsyn till mellankommande helgdag.

Jonny Boo

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Jonny Boo, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson. Föredragande har varit beredningsjuristen Lena Sjöberg.